

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za tuzemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno 120 Din, za
tuzemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajev št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Ceneoglasov
1 stolp, peti-vrsta
mal oglas po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljke in
dneva po preizku

Pot HSS v Prago

S senzacijo poroča zagrebški tisk o potu voditeljev HSS v Prago. S senzacijo, ker se v Pragi ne bodo sestali samo z voditelji močne agrarne stranke, temveč tudi s samim bivšim predsednikom angleške vlade Mac Donaldom. Da pa bo senzacija tem večja, je razkril dr. Krnjevič tudi nekoliko kopreno od praške poti in izjavil, da je pot gg. Mačka in Predavca samo en korak v akciji, ki jo vodi HSS na mnogo bolj široki podlagi, kakor se misli. Če bi belgijska vlada vedela, za kaj da gre, potem bi se pač čisto drugače ponašala in izpremenila svojo taktiko do HSS. Vse pa kaže, da bo Belgrad prepozno prišel k pameti in da bo postavljen pred gotovo dejstvo. Je naravno, če po takih spremnih besedah pričakujejo zvesti pristaši HSS, da bo prinesla praška pot njih voditeljev naravnost neverjetnih uspehov in pomenila začetek »mage. Če pa bodo vse te sladke nade tudi uresničene, je po vseh dosedanjih izkušnjah s potovanji vseh hrvatskih voditeljev v tujino več ko dvomljivo.

Ni pa nobenega dvoma, o čem bodo govorili voditelji HSS. In tudi o tem ne dvomimo, da jih bodo češki politiki pazljivo poslušali, ker so pač v Pragi uljudni ljudje, ki znajo poslušati. Manj pa je verjetno, da bodo hrvatski voditelji tudi slišali vse to, kar bi hoteli slišati, kajti ravno Praga ima smisel samo za aktivno, ne pa za pasivno abstinenčno politiko.

O tem so se mogli hrvatski voditelji že letos spomladi prepričati, ko so jim voditelji češke agrarne stranke povedali, da je edino aktivna politika dobra in jim zato svetovali, da na vsak način vstopijo v vlado, ker le v vladi se more delati. Bilo bi čudno, če bi v Pragi dali kak drug nasvet, kajti ni bilo v stari Avstriji naroda, ki bi tako zelo na lastni koži občutil vse neuspehe abstinenčne politike. Leto in leta so češki poslanci bojke in dunajski parlament in bili v najostrejši opoziciji proti dunajski vladi, a od vsega tega boja ni Dunaj niti najmanj trpel, zato pa tem bolj češki narod.

Gospoda Maček in Predavec bosta mogoče govarjala, da je bil češki nasvet do dogodkov od 20. junija še mogoč, da pa je čisto napačen sedaj, po umoru hrvatskih voditeljev. Ali tudi ta njihov ugovor ne bo obveljal in naj bi ga češki prijatelji še tako upoštevali. Kajti tudi najbolj žalostni dogodki ne morejo nikdar ustvariti med Srbi in Hrvati onega razmerja, kakor vlada med Nemci in Čehi. A češki Nemci so v vladi, pa čeprav niso od svojega nemškega stališča niti najmanj popustili. In kje je dobiti Čeha in Slovana, ki bi razumel, da morejo biti Nemci in Čehi v eni vladi, da pa ne morejo biti v skupni jugoslovanski vladi Hrvati in Srbi! In naj bi bili grehi Belgrada še tako veliki, vendar ne bodo mogli hrvatski voditelji češkim državljanom nikdar dopovedati, da je Zagreb brez krivde. Ze sama pot v Prago bo vsaj rahel opomin na zagrebško krivdo.

Pa še drug vzgled o napačnosti abstinenčne in negativne politike bodo dobili zagrebški voditelji v Pragi. V nič manjši opoziciji kakor Hrvati proti Belgradu so bili nekoč Slovaki proti Pragi. Ze takoj ob preobratu so izjavili, da je avtonomija Slovaške njih minimalna zahteva, pa čeprav še danes ni ta avtonomija priborjena, so vendar Slovaki v vladi. In v njej se počutijo dobro, a dobro se pri tem počuti tudi slovaški narod.

Cisto zaman se bodo ozirali voditelji HSS v Pragi naokoli, da najdejo le enega uplivnega politika, ki bi odobral abstinenčno politiko. Ne pri meščanskih in ne pri socialističnih strankah ga ne bodo našli in tudi ne pri zastopnikih narodnih manjšin, zakaj gospodarsko procvitajoča Praga odobrava le aktivno politiko in resno politiko, ki računa z dejstvi, ne pa s sentimentom.

Zato je dobro, da so šli hrvatski voditelji v Prago in naj bodo že nameni njihovega potovanja kakršnikoli. Če bodo le količjak objektivno presojali praško politično vplivenje, potem bodo morali tudi revidirati svoje nazore in se posloviiti od »abstinenčne politike, ki ni dala dosedaj nobenega drugega rezultata, ko kup izjav in praznih besedi. In tem bolj potrebno bo, da to store, kajti tudi zagrebško prešvalstvo že uvideva, da je sedanje politično stanje nevzdržno, ker prinaša samo škodo in sicer tako Zagrebu kot Belgradu. Nedeljski »Morgenblatt« je to jasno povedal in morda ni več daleč čas, ko bodo morali to resnico priznati tudi drugi zagrebški listi.

S tem pa seveda ni rečeno, da bi morali biti abstinenčne politike HSS že jutri konec, ker lahko je zabresti v abstinenčno politiko, težko pa se je iz nje izvleči. Ali zadostuje, da

Sporazum z Grčijo sklenjen

r Belgrad, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Vsi politični krogi in javnost so pod vtisom bivanja starega prijatelja našega naroda g. Venizelosa v Belgradu. G. Venizelos je središče vsega zanimanja. Njegovo delovanje zasledujejo vsi z največjo pozornostjo. Še preden je g. Venizelos danes prišel z nadaljevanjem svojih pogajanj, je sprejel zastopnike časopisja. Iz tega razgovora je jasno razvidno, da je grški predsednik izredno zadovoljen s svojo misijo in ravnotako smo lahko zadovoljni tudi mi, kajti dvodnevna pogajanja med našimi prvaki in državniki in grškim predsednikom vlade so dovedla do srečnega konca.

Medtem se je vršil sestanek med grškim poslanikom g. Polihroniadesom in zastopnikom zun. ministra g. Šumenkovičem, kateremu so prisostvovali g. Politis, ravnatelj političnega oddelka grškega zun. ministrstva, g. dr. Subotić, načelnik našega zun. ministrstva. Razpravljali so o besedilu posameznih konvencij.

Ob 1 popoldne se je pričel svečan banket, ki ga je priredil Nj. V. kralj v čast grškemu predsedniku vlade. Na tem banketu so bili prisotni predsednik grške vlade g. Venizelos, predsednik jugoslovanske vlade g. dr. Korošec. Od Grkov so bili navzoči tukajšnji poslanik g. Kolihroniades z osebjem. Od naših ministrov g. Šumenković, dalje Čeda Mihajlovič, g. dr. Spaho, g. dr. Angelinović, pomočnik zun. ministra g. Luković in drugi.

Popoldne ob 5 sta se sestala predsednik grške vlade g. Venizelos in zun. minister g. Šumenković ter izdelala načrt protokola. Ob 7 zvečer je bil zun. minister sprejet v avdijenci, v teku katere je Nj. V. kralju podal poročilo o vsem dosedanjem delu. Zvečer ob 10 se je v grškem poslaništvu podpisal protokol, v katerem se natančno označuje, kar sta zastopnika obeh držav sklenila.

Venizelos o svoji politiki

G. Venizelos je dal časnikarjem sledečo izjavo:

»Gospodje tovariši! Vse smo končali. Ostanje še samo, da izvršimo razna redakcijska in tehnična dela ter povsem formalne stiliacije. Popoldne se bova z vašim zunanjim ministrom ponovno sestala. Mislim, da bova lahko že tekom tega poslednjega sestanka podpisala protokol, v katerem bo vse povedano, kaj sva se dogovorila in na katerem temelju sva se sporazumela glede ureditve raznih vprašanj. Lahko si mislite, kako sem zadovoljen radi tako srečnega završetka, na podlagi katerega bosta dva naša, še itak prijateljsko razpoložena naroda še lažje uživala vse dobrote dobrega sosedstva. To je sicer nadaljevanje politike, ki smo jo proglasili v Solunu. Istotako politiko nameravam voditi nasproti Bolgariji in Turčiji.

Bolgariji smo pripravljene dati svoboden izhod na morje preko Soluna z istimi ugodnostmi kakor Jugoslaviji, pa s to izjemo, da ne moremo dati Bolgarom posebne zone, ker našega pristanišča v Solunu ne moremo razbiti na male zone, ki bi pripadale tujim državam. Pri tem pride vprašanje, zakaj Bolgarija ne dobi prostega izhoda na Črno morje preko Dedeagača, kakor to določa neuilška pogodba o miru. Moje mnenje je, da Bolgarija takega izhoda niti ne zahteva. Kajti zgraditev pristanišča v Dedeagaču bi bila zelo draga in bi trajala zelo dolgo. Zato je Bolgarija predlagala, da se ji zagotovi siguran izvoz in uvoz za zapadne kraje, ki so daleč od Črnega morja in katerim je solunsko pristanišče brezpogojno ugodnejše nego novi izhod. Zato sem mnenja, da se bo Bolgarija zadovoljila z gori omenjeno rešitvijo.

Pakt med Jugoslavijo in Grčijo podpisemo šele takrat, ko bodo končane vse tehnične priprave. Mislim, da se bo to zgodilo čez mesec dni. Zagotavljam Vas, da bo ta pakt analogen onemu, ki smo ga sklenili z Italijo. Nič drugega ni v tem paktu. Istotako si zamišljam tudi pakt z Bolgarijo. Kar se tiče protokola, ki ga o sedanjih pogajanjih podpisemo, sem mnenja, da je treba ta pakt objaviti. Sedaj se nahajam v državi, ki je ustavna in parlamentarna in mislim, da radi tega ne more biti nihče proti temu, da se vse to objavi, kar smo sklenili.

Kar se tiče našega razmerja do Turčije, moram poudariti, da obstajajo med obema državama zelo zapletena vprašanja. Ko sem se nahajal v Rimu, je prišel k meni tamkajšnji turški poslanik in me povabil, naj pridem tudi v Angoro. Vidite, da sem že star človek in da bi mi moglo tako dolgo potovanje zelo škoditi. Kljub temu pa sem obljubil poslaniku, da se bom podal na to potovanje. Vendar pa ne prej, dokler ne rešim vseh vprašanj, ki jih je treba rešiti preden storimo isto, kar danes delamo v Belgradu. Radi tega bom najprej oziroma takoj, ko se vrnem v Atene, poklical našega poslanika iz Angore, da mu

prično hrvatski politiki. Anati z dej... in da jim ne bo abstinenčna politika cilj, temveč le nujno zlo, ki ga je čim prej odpraviti. In že so na poti k sporazumu in aktivni politiki in že je imela praška pot uspeh, ki si ga žele ne samo vsi Jugoslovani temveč tudi vsi Čehi in vsi, ki žele miren razvoj na Balkanu.

škega poslanika g. Polihroniadesa in svojega osebnega tajnika. Po kratkem razgovoru z zunanjim ministrom g. Šumenkovičem se je v kabinetu zunanjega ministrstva slovesno podpisal protokol, v katerem je natančno naznačeno vse, o čemer sta se obe vladi sporazumeli. Ob pol 11 je zastopnik našega zunanjega ministra g. Šumenković o tem prečital časnikarjem sledeče obvestilo:

»V teku razgovorov, ki jih je imel 9., 10. in 11. oktobra g. Elefterijos Venizelos z g. Ilijo Šumenkovičem, zastopnikom zunanjega ministra kraljevine SHS, se je dosegel popoln sporazum v vseh vprašanjih, ki so zanimala Grčijo in Jugoslavijo. Ta sporazum je ugotovljen v obliki protokola, ki sta ga podpisala g. Venizelos in g. dr. Šumenković. Na temelju tega protokola se bodo v določenem najkrajšem času pričela pogajanja o podrobnostih o besedilu in o podpisu sporazuma, s katerim se bodo uredila vsa tekoča vprašanja. Smatrajoč, da je vrednost takih sporazumov odvisna mnogo od pristrčnosti in zaupanja, ki vladajo med obema državama, je ugotovljeno v podpisnem protokolu, da se bo istočasno s podpisom omenjenega sporazuma med republiko Grčijo in kraljevino Jugoslavijo podpisal pakt prijateljstva in mirnega reševanja vseh sporov. Ta pakt bo po možnosti čim širši in bo veljal pet let. Na ta način se je postavil močan temelj za miroljubno pogodbo, ki bo obnovila prijateljstvo obeh držav in ki bo dala stvaren razlog prepričanju, da bo to prijateljstvo dolgo in koristno.

Po prečitjanju tega obvestila sta se g. Venizelos in g. Šumenković s časnikarji dolgo razgovarjala. V teku tega razgovora so največ padale duhovite šale. Nato se je g. Venizelos odpravil na grško poslaništvu. Ob pol 12 je z brzovlakom odpotoval proti Sremu. Na koldvoru je bil iskreno in pristrčno pozdravljen. G. Venizelosa je spremljal do vlaka predsednik jugoslovanske vlade g. dr. Korošec, s katerim sta se dolgo časa pristrčno razgovarjala. Poleg tega so bili navzoči ob odhodu grški poslanik, zastopnik zunanjega ministra g. Šumenković in višji uradniki našega zunanjega ministrstva ter zastopniki drugih poslaništev, pa številni časnikarji.

Grški komentari

v Atene, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Zadnje težkoče, ki se tičejo tolmačenja grško-jugoslovanske pogodbe iz l. 1923, so bile danes odstranjene in dosežen sporazum, katerega vsebina se je zapisala v dveh pismih, kateri sta se medsebojno izmenjali. Sledili bodo protokoli o tolmačenju te konvencije, h kateri je Jugoslavija želela nekatere spremembe, potem pa bo podpisana pogodba, če bodo do takrat urejena tudi tehnična vprašanja. Jutranji listi ponovno naglašajo, da je jugoslavija zahtevala od Venizelosa, da sme Jugoslavija svobodno uvažati municijo v slučaju vojne skozi Solun, kar je Venizelos odklonil, posebno za slučaj vojne med Jugoslavijo in Italijo. Grški listi to stališče Venizelosa odobravajo, ker bi sprejem jugoslovanske zahteve ustvaril tajno zvezo proti Italiji, česar Grška ne želi.

HSS odšla v Prago k agrarcem

č Zagreb, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Kakor smo že poročali, so včeraj odpotovali v Prago Maček, Predavec in Švegel. V Zagrebu se delajo najbolj fantastične kombinacije o cilju njihovega potovanja. Dr. Krnjevič je dal namreč izjavo, ki je dala povod za te kombinacije. Dejal je, da je to potovanje samo en člen v borbi KDK proti današnjemu režimu ter da se bo v kratkem času zvedelo, zakaj se je to potovanje podvzelo. Medtem se je zvedelo, da so odpotovali samo radi tega, da pridejo v stik z zastopniki agrarnih strank v Evropi, zlasti pa še s češko agrarno stranko. »Narodni val« posebno naglašajo, da je bil dr. Maček neposredno pozvan od prosvetnega ministra Hodže, prvaka češke agrarne stranke, ter pravi, da je to najboljši dokaz, kako se v zavezniskih državah gleda na današnje razmere.

Demokratske „senzacije“

č Zagreb, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Ljubljanska »Slovenski Narod« in »Jutro« sta poročala o konferenci katoliških škofov in o predmetu njihovih razprav, predvsem da bodo obravnavali politični položaj in da bodo dali v tej smeri smernice, in končno, da je med katoliškimi škofi razcepjenost. Z ozirom na te vesti je Vaš dopisnik pooblaščen, da z nimerodaj-

Podpis protokola

r Belgrad, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Točno ob 10 zvečer se je pripeljal v zunanje ministrstvo grški predsednik g. Venizelos v dvornem avtomobilu v spremstvu tukajšnjega gr-

nejše strani te vesti popolnoma zanika. Katoliški škofje bodo te dni imeli konferenco, na kateri bodo obravnavali strogo cerkvene zadeve v naši državi. Katoliški episkopat kot tak ne razpravlja ne o političnih ne o strankarskih vprašanjih. Konference se bodo jutri pričele. Ravno tako smo pooblašeni zanikati kako misijo papeževnega nuncija v našem notranjepolitičnem položaju. Vse tozadavne vesti izhajajo iz intrigantstva in želji za senzacijami. »Jutro« bo s svojimi razkritji doživelo isto samoprevaro kot s sestankom Korošca-Mačka!

SDS sama v sebi needina

č Zagreb, 11. oktobra. (Tel. »Slov.«) Poročali smo že, da vlada v SDS stranki veliko nezadovoljstvo s Pribečevićev politiko, posebno med nekaterimi hrvatskimi poslanci, nakar je reagiral Pribečević v neki svoji izjavi. Včeraj je Pribečević ostro napadel Narodno odbrano radi njenega zborovanja v Beogradu. Da se Pribečević poslanec, bivši pravosodni minister, ne strinja s Pribečevićev politiko, dokazuje poseben brzojav, ki ga je odposlal vojvodi Stepanoviču.

Danes se je vršila tudi seja poslovnega odbora KDK, ki so ji prisostvovali vsi člani razen dr. Mačka in Predavca. Sklenili so, da se skliče plenum za 20. oktobra v Zagreb. 21. oktobra bodo vsi poslanci sodelovali na sisaškem zborovanju KDK, nato pa bodo v plenumu nadaljevali s svojim delom. V vrstah KDK se pričakuje, da bo poslovni odbor predložil plenumu važne sklepe.

Zakonski osnutki za skupščino

r Belgrad, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Slovenski poslanci so predložili več nujnih predlogov, ki pridejo na jutrišnji skupščinski seji v razpravo radi elementarnih nesreč, posebno toče. V kratkem zasiedanju v dobi do 20. oktobra bodo v skupščini sprejeti menični zakon, zakon o čekih, begluški zakon za Bosno in Hercegovino in odvetniški zakon. Zunanji minister je predložil skupščini v ratifikacijo kot nujne sledeče zakonske predloge: Zakonski predlog o trgovinski pogodbi med Jugoslavijo in Albanijo, zakonski predlog o trgovinski pogodbi med Jugoslavijo in Egiptom, dalje trgovinsko pogodbo med SHS in Estonijo in med SHS in Letonijo.

Nj. V. kralj je podpisal štiri konvencije, ki jih je naša država sklenila z Madjarsko. Ratifikacija teh konvencij se bo v najkrajšem času izvršila v Budimpešti. Dalje je Nj. V. kralj podpisal ratifikacijo trgovinske pogodbe z Grčijo in ratifikacijo nettunskih konvencij. — Kakor se je v vladnih krogih zvedelo, se bo zunanji minister g. dr. Marinković okrog 15. oktobra vrnil v Beograd.

Pogreb rektorja Millerja

č Zagreb, 11. oktobra. (Tel. »Slov.«) Danes popoldne ob 4 se je vršil pogreb vseučiliškega rektorja dr. Ernesta Millerja. V sprevodu so bili zastopniki vseh vseučilišč. Od Slovencev je bilo med drugimi opaziti g. dr. Kušeka. V sprevodu je bilo veliko število akademikov, mladine, meščanstva, kar je najboljši dokaz, kako priljubljen je bil pokojnik v vseh hrvatskih krogih. Ob odprtem grobu se je od pokojnika poslovilo več govornikov.

Davi se je na postaji Lajkovec zgodila velika železniška nesreča, katere žrtev je bil konduktor Janković. Štirje potniki so bili težko ranjeni, šest pa lažje.

Zeppelin leti v Ameriko

v Friedrichshafen, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne ob 7.55 je zrakoplov »Grof Zeppelin« startal v Ameriko, dasi so vremenska poročila z Atlantskega morja bila še zelo neugodna. Med potniki se nahajajo pruski notranji minister Grzeziński, komander Rosenthal, španski polkovnik Ferrera in več časnikarjev, sarjev in filmskih fotografov. Na krovu se nahaja tudi mladi Drummond-Hay. Zrakoplov je vzel smer od Konstancie in Basla proti francoski meji. Po poročilu iz Monte Limala je zrakoplov danes popoldne ob dveh francoskega časa letel v višini 600 metrov.

v Barcelona, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Okrog 8 zvečer je plul nad mestom »Grof Zeppelin« v višini 800 metrov. Med prebivalstvom je nastalo ob prihodu zrakoplova velikansko navdušenje. Zrakoplov je nadaljeval polet proti afriškemu obrežju.

Zeppelin v pozdrav

v Newyork, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Zrakoplov »Los Angeles« se je po srečni vožnji vrnil v sredo zvečer iz Texasa v Lackehurst in se sedaj pripravlja, da novemu zrakoplovu »Grofu Zeppelinu« poleti nasproti v pozdrav. V Lackehurstu so končane zadnje priprave za sprejem. Prihod »Zeppelina« se pričakuje z mrzlično napetostjo.

v Milan, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Dne 28. oktobra se bosta otvorili dve novi letalski progi Rim—Sirakuze—Tripolis in Ostia—Genova—Marseille—Barcelona.

S praško nesrečo pred vlado!

v Praga, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Klub češkoslovaških, nemških, socialdemokratskih in čeških narodnosocialističnih poslancev je poslal predsedniku parlamenta Malypetru odposlanstvo, ki ga je prosilo, naj takoj skliče plenarno sejo parlamenta, da da vlada pojasni, zakaj se je mogla zgoditi nesreča. Odposlanci so predsednika opozarjali, da se take nesreče stalno ponavljajo in da so sedaj dossegle vrhunec. Hkrati zahtevajo socialisti, da vlada predloži primeren zakonski osnutek o zidanju novih stavb. Socialisti se sklicujejo na že oddano spomenico, v kateri so vlado opozarjali na slabe posledice pri odpustu davkov na nove hiše. Socialisti zahtevajo dalje, da se socialno-političen odsek proglasi za trajnega. Predsednik Malypetr je obljubil, da bo sklical predsedstvo parlamenta in klube o sklepih takoj obvestil.

V socialno-političnem odesku je sekijski šef obravnaval gradbeno nesrečo. Po njegovem poročilu je odsek sprejel resolucijo, ki poziva vlado, da čimprej predloži nov gradbeni zakon. Zakon naj vsebuje stroge odredbe. Dokler ne bo gradbeni zakon sprejet, naj gradbeni uradi strogo pazijo na izvajanje gradbenih predpisov. Tudi v senatu se je vršila debata o gradbeni politiki. Vsi govorniki so zahtevali temeljito spremembo gradbenega zakona.

Cerkev drugod uživa prostosti

Zagovor francoske levice

v Pariz, 11. okt. (Tel. »Slov.«) K odpravi laične zakonodaje potom sedanje francoske vlade se je izjavil prosvetni minister Herriot na shodu. Herriot se je zagovarjal, da radikalni ministri o namerah Poincarreja niso bili obveščeni in da so vedeli o stvari le toliko, kolikor so brali v časopisih. Herriot je tudi zanikal, da bi se zadeva obravnavala v ministrskem svetu. Herriot je nazadnje prosil svoje volivce, da mu še nadalje zaupajo. Ta njegova prošnja se tolmači tako, da hoče radikalna stranka vzdržati na svojem laičnem programu in da bi, kolikor je od Herriota odvisno, v slučaju potrebe izstopila iz vlade. Socialistični voditelj Leo Blum pa je izjavil, da vlada nikakor ni ogrožena. Ni namreč izključeno, da bo našel v stvari kak kompromis.

V zahtevah različnih organizacij radikalne stranke po izstopu iz vlade radi čl. 70. in 71. proračunskega zakona, ki predvideva vrnitev zaplenjenega cerkvenega premoženja in zopetno pripustitev verskih redov v Franciji, vidi levičarski tisk začetek odločilnega boja proti preboju laičskih zakonov. Kakor piše »Excelsior«, je že sedaj v Franciji 909 verskih redov s 3218 naselbinami. Med vojno je pribežalo v Francijo posebno veliko redov iz Belgije in Turčije.

Italija daje samostane nazaj

v Milan, 11. oktobra. (Tel. »Slov.«) Kartuzijanski menihi se bodo v kratkem vrnili v svetovno znani samostan Certosa pri Paviji, katerega so morali pustiti l. 1880 radi splošne razpustitve samostanov. Cerkev in samostan bosta tudi še nadalje v gotovih dnevnih urah splošno pristopna kot naroden spomenik. V svrhu zaključka pogajanj sta bila v Pavio dva redovna prednika. Našla sta cerkev in samostan tako, kakor sta bila svoječasno zapuščena. Tudi samostan sv. Frančiška v Pistoi in asiški samostan se bosta zopet prepustila menihom v porabo. Frančiškani hočejo ustanoviti v Asissu velik seminar.

Zbor angleških liberalcev

v London, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Danes je »liberalni stari oče« Sir Hobhouse otvoril v Yarmouthu liberalno »programno zborovanje stranke« z izjavo, da se liberalna stranka nikdar ne bo pogajala s takimi strankami, ki morejo, kakor n. pr. socializem, doseči svoj program samo z omejitvijo političnih in gospodarskih svoboščin državljanov. Nasproti Baldwinu je Hobhouse ugotovil, da se je liberalna stranka sedaj pod vodstvom Lloyda Georgesa popolnoma zedinila in da mu bo stranka sledila brezpogojno tudi tedaj, če bi mu pripadla naloga, postati angleški premijer.

Na zborovanju liberalne stranke je Jarmaus predlagal resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta, v kateri se stranka izreka za mir in razporežitev. Mir se mora za vsako ceno ohraniti. Jarmaus je poudaril, da liberalna stranka prizadevanjem Društva narodov ne bo nasprotovala, ampak da jih bo podpirala.

Avstrijo razorožiti!

v Dunaj, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Konferenca o notranji razorožitvi, ki jo je sklical zvezni kanceler dr. Seipel, se je začela danes v prisotnosti voditeljev vseh štirih strank parlamenta. Po mnenju večinskih strank naj se nanašajo pogajanja ne samo na razorožitve vojaško organiziranih formacij, temveč tudi na odstranitev terorja v gospodarskih in političnih zastopstvih, kakor tudi v javnem in gospodarskem življenju.

Na današnji seji parlamenta so bile na dnevnem redu izjave strank. Kanceler dr. Seipel je obrazložil notranjepolitični položaj.

60 strani dogovora

v London, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Listine o mornariškem dogovoru se bodo sestavile v beli knjigi, ki bo imela 60 tiskanih strani in bo vsebovala korespondenco o pogodbi, pogodbo samo in pojasnila, ki so bila dogovorjena med obema vladama. O obliki tega pojasnila in o vprašanju, ali naj se objavijo tudi protokoli o razgovorih diplomatov in strokovnjakov, se še med obema vladama vršijo pogajanja. Knjiga bo objavljena začetkom prihodnjega tedna.

32 mrtvih

Reševalna dela se nadaljujejo neprestano. Moštvo se pri tem stalno izmenjava. Število mrtvih se je zvišalo na 32. Ni bilo vedno lahko mogoče dobiti uradne številke, ker je n. pr. Jiračkova klinika, v kateri se nahaja cela vrsta težko ranjenih, iz neznanega vzroka odklanjala vsako pojasnilo. Danes se je opustilo vsako upanje, da bi bilo še mogoče potegniti iz razvalin žive žrtve, ker se ostal pet minut. Ko so ga zopet izvele, je sporočil, da je spodaj vse strašno razdejano. Smatra za izključeno, da bi se mogli tam nahajati še živi ljudje. V opoldanskih urah so našli telo gradbenega mojstra Punzmanna pod nekim betonskim stropom. Poleg njega sta ležala dva delavca, ki sta bila tako razmrčvarjena, da ju dosedaj niso mogli spoznati. Ob pol 3. so našli še enega mrtvega delavca. Mrlič bode pokopali na stroške praške občine najbrže v nedeljo, 14. oktobra v skupnem grobu.

Duhovniki v Primorju - iz šol

Trst, 1. okt. (Tel. »Slov.«) Prepoved, da ne smejo več poučevati verouka v šoli, so prejeli poleg goriških tudi duhovniki na Tržaškem in v Istri. V Istri je bila prepoved v praksi že davno v veljavi. Prepoved velja torej za vso Primorsko. Povsod gre za »ustmeno prepoved« do nadaljnje odredbe.

Ker je slovanskemu duhovniku prepovedan vstop v šolo, je v Medulinu v Istri župnik pripravljal otroke na prvo sveto obhajilo v cerkvi. Hrvaške otroke je poučeval v hrvaškem, italijanske pa v italijanskem jeziku. Nekega dne je posegel vmes italijanski učitelj in prepovedal župniku poučevanje v hrvaškem jeziku. Tudi v cerkvi komandira učitelj. Župnik je radi tega protestiral pri poreškem škofu; izid škofove intervencije pri političnih oblastvih ni znan. To je v Istri že drugi slučaj, ko je italijanski učitelj preprečil poučevanje verouka v cerkvi.

jena med obema vladama. O obliki tega pojasnila in o vprašanju, ali naj se objavijo tudi protokoli o razgovorih diplomatov in strokovnjakov, se še med obema vladama vršijo pogajanja. Knjiga bo objavljena začetkom prihodnjega tedna.

Izgon Hearstovega dopisnika Harona se je dejansko odgodil. Berthelot je izrazil angleško-ameriški tiskovnemu sindikatu svoje obžalovanje. Ker Harona sedaj ni najti, je najbrže že odpotoval.

Byrd leti na južni tečaj

v Newyork, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Letalec Byrd se je včeraj iz Los Angelesa podal na ekspedicijo s kitolovcem. Z ekspedicijo namerava na južni tečaj, odkoder se pred l. 1930. ne bo vrnil. Ekspedicija šteje 82 moških. S seboj ima troje letal.

Znani letalec Levine naznanja, da bo s svojim letalom »Columbia« pod vodstvom ameriškega letalca Williama in italijanskega letalca Bonellija v četrtek poletel v četrtek iz Amerike v Rim.

Letalo »Columbia« je po poslednjem poročilu danes startalo. Po kratkem letu pa je padlo na tla in se razbilo. Zato je konec vsakega upanja na kak tak polet.

Šah v Berlinu

v Berlin, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Danes se je na velikem mojstrskem šahovskem turnirju odigrala prva runda. Reggi je premagal Rubinsteina, Tartakover Marshalla, Spielmann je moral svojo igro z Niemevičem prekiniti. Spielmann je bil v igri boljši. Tudi Tarras in Capablanca sta prekinila. Capablancin položaj je boljši.

Novosadska vremenska napoved. Vedro. Brez dežja.

Dunajska vremenska napoved. Od časa do časa oblačno, morda dež, temperatura malo izpremenjena, nestalno vreme.

Pregled iz Rusije

v Pariz, 11. okt. (Tel. »Slov.«) Francoski komunistični poslanec Cachin, ki se je vrnil iz Rusije, je v nekem svojem govoru podal zelo mračno sliko o ruskih razmerah, posebno o rdeči armadi, ki da je slaba in slabo oblesena.

V politični zgodovini poveljne Rusije ni zlepa zaznamovati razdobja, ki bi bilo potisnilo Rusijo tako v ozadje in bi bilo o njej tako malo govora, kot zadnjega pol leta, zlasti pa v zadnjih mesecih. Ali je nastopil v notranjem življenju ruske države zastoj, ki onemogoča kakršnokoli zunanjepolitično akcijo? Ali se je morda Rusija povrnila k stari taktiki ki podzemnega rovarjenja in opustila politične izjave, oziroma diplomatske poteze, ki bi dale o njej kaj slišati? Ali pa se vobče pripravlja nekaj, o čemer tudi ostali evropski politiki ne bi radi govorili, in se smatra le za pripravo velike protiruske ofenzive? Dejstvo je, da n. pr. iz Češkoslovaške, kjer se je zunanji minister dr. Beneš toliko časa izpostavljal za priznanje Rusije de iure in kjer je politična javnost ravno glede te točke razdeljena v dva strogo ločena tabora, ni nobenega glasu o Rusiji. Tudi v naši državi obstoja popoln molk. Zelo značilno je, da je Briand, ko je govoril o razorožitvi in pisal v zadnjem času o evropskih problemih, zavzel nenavadno sovražno stališče nasproti Rusiji in obsodil njeno delovanje. Značilno je dalje, da se je kongres delavskih strokovnih zvez v Angliji le malo dotaknil vprašanja boljševizma in da je bil za predsednika angleških delavskih strokovnih zvez izvoljen izrazit nasprotnik Sovjetske Rusije. Celotno iz Nemčije, ki je hotela po vojni obnoviti staro tradicijo nemško-ruske zveze iz Bismarckove dobe in o kateri se je mislilo, da ima glavni izvoz ravno v smeri proti Rusiji, ne čujemo ničesar o kakih nadaljnjih trgovinskih pogajanjih in je upravičena domneva, da se Berlin kaj izrazi tega v tej smeri ne upa napraviti.

Ali preživlja Rusija težko notranjo evolucijo? Brez dvoma! Zanimivo je poročilo komunistične internacionale, kjer so se čule odkrite pritožbe o propadanju komunizma v izvenruskih državah, n. pr. v Češkoslovaški. Vsekakor znano je, da sistem sovjetov izven Rusije ne gre naprej, čeprav je principielno mednarodno. Iz Moskve prihajajo poročila, da se sovjetska uradna vlada pogaja z nekaterimi bivšimi opozicionaleci, ki so bili pregnani v pregnanstvo, oziroma, da jim je povratek že dovolila. Tako je zadobil n. pr. mlajši bivši ruski poslanik v Parizu Rakovski, ki je sedaj pridelen kot specialist za balkanske države tretji internacionali. Pogajanja z opozicijo dajejo misliti, da sovjetska vlada potrebuje spricho danega položaja vsako uporabno moč. Gospodarske vesti tudi niso razveseljive. Na eni strani je omemba vredno, da je mnogo sovjetskega premoženja in industrije prešlo v sistem koncesij inozemskemu kapitalu, na drugi strani pa, da je likvidiral Harriman-koncern iz Amerike, ki je dobil koncesijo za dvajsetletno izrabo kavkaškega mangana in ki je dobil ob začetku obratovanja vse mogoče obljube in svoboščine. Koncern izjavlja, da je moral prenehati, ker se s sedanjo sovjetsko vlado enostavno ne da delati in ker sovjetska vlada delo le šikanira, mesto da bi izvajala obljube in pogodbo. Dalje so znana poročila o nezadovoljstvu med delavstvom, ki nosi prevelika bremena za vzdrževanje sistema, kakor tudi med kmeti, ki se s sovjetskim režimom nočejo sprijazniti. Močno se čuti angleško-ameriška blokada, nezaupanje v Franciji in Nemčiji, in zdi se, da je v Rusiji položaj, kot ga je imela med svetovno vojno Nemčija, ko so jo okovali v verige angleške blokade.

Listi poročajo, da se z ozirom na Rusijo dela na velikih načrtih. V tej zvezi naj bi bilo tudi potovanje Pilsudskega v Bukarešt, kjer naj bi se po iniciativi Francije dogovorili o vojaški zvezi med Poljsko in Romunijo, ki bi bila naperjena strogo proti Rusiji. Poljska bi vstopila v zvezo tistih držav, ki garantirajo Romuniji Besarabijo. V tej zvezi se čuje nadalje, da je tudi Češkoslovaška zagovornica tega načrta. Širši okvir pa bi bilo mnenje diplomatov, da končni računi še niso sklenjeni, v kolikor pride v poštev sedanja zapadna ruska meja in bi se dalo govoriti o nadaljnji razdelitvi Ukrajine, katere del bi dobila Poljska, del pa bi ostal pri Rusiji. Načrt se spravlja v zvezo s potovanjem francoskega generala Le Ronda, Fochovega prijatelja, ki je pred kratkim obiskal vse te države. Načrt da izvira torej iz Francije, ki da je na vsak način dobila že privoljenje Anglije, ki vidi v novih vojaških in političnih zvezah močno brambo proti sovjetom, ki bi potem ne mogli biti nevarni niti v Aziji.

Brez dvoma je pri vsem tem mnogo primesi običajnih diplomatskih kombinacij. Istotako pa je brez dvoma, da je za daljšo dobo sovjetska propaganda doigrala in da ni misliti na skorajšnjo uspešno akcijo ruskega vpliva v katerikoli državi. Ugodnosti in ponudbe inozemskim kapitalistom, domača pogajanja z opozicijo in neaktivnost ruske diplomacije pa dajo misliti, da Rusija ni ne notranje, ne zunanje v rožnatem položaju in da bo najbrže molil tudi Stalin Leninovo izpoved: »Kljub vsemu smo se vendarle prenačili. Kie je izhod?«